

НОВИ САД - На данашњи дан 1721. године, после ратова против Османског царства и Шведске којима је учврстио Русију на Црном мору и Балтику, Петар Велики је проглашен императором целе Русије (руска традиционална титула - цар, више се није званично користила).

Данас је недеља, 2. новембар. До краја године има 59 дана.

1647 - Умро је српски патријарх Пајсије Јањевац, библиограф, библиофил и литерата. На патријаршијском трону налазио се од 1614. и настојао је да, путем споразумевања, постигне што сношљивији однос према Србима од стране тада свемоћних турских власти. Писао је биографије и црквене песме о Стефану Првовенчаном и Цару Урошу. Бавио се градитељством и обновом храмова. Пајсије Јањевац био је последњи српски црквени биограф.

1687 - У Османском царству у побуни је збачен султан Мухамед IV и на престолу га је наследио млађи брат Сулејман III.

1755 - Рођена је француска краљица Марија Антоанета, супруга Луја XVI, кћерка аустријске царице Марије Терезије. Била је једна од најомраженијих личности Француске у време избијања револуције у тој земљи 1789. године. Упамћена је по изјави:

"Ако немају хлеба, нек једу колаче", коју највероватније никада није изрекла. Под оптужбом да је везама с бечким двором издала републику, после монтираног судског процеса, погубљена је на гиљотини пред 300.000 Парижана.

1766 - Рођен је аустријски војсковођа фелдмаршал Јозеф Радецки, војни реформатор и аустријски национални херој, чешког порекла. Учествовао је у бојевима против француског цара Наполеона I у Италији и на Рајни и у гушењу италијанских устанака против Аустрије 1830, 1831, 1848. и 1849. После победа над Италијанима 1848. код Кустоце и 1849. код Наваре постао је гувернер Ломбардијско-венецијанске области. Најпознатији аустријски војни марш, из пера Јохана Штрауса, посвећен је њему.

1789 - У Француској је конфискована сва имовина римокатоличке цркве.

1815 - Рођен је енглески математичар Џорџ Бул, најзначајнији творац савремене математичке логике и "Булове алгебре", кључне за развој рачунара. Због сиромаштва завршио је само основну школу, али је сам научио класичне језике и француски, немачки и италијански. На основу објављених математичких радова, 1849. постављен је за професора математике на колеџу у Корку, после чега је написао најзначајније дело "Истраживања закона мишљења".

1891 - Рођен је српски класични филолог Милан Будимир, члан Српске краљевске академије, професор Београдског универзитета. Проучавао је класичне језике и индоевропску лингвистику. Био је коуредник часописа Балканолошког института (тада Балканског) у Београду - "Revue internationale des etudes balkaniques". Дела: "О Илијади и њеном песнику", "Из класичне и савремене алоглотије", "Проблем букве и протословенске домовине", "Грци и Пеластии", "Две врсте Аристотелове трагедије", "Са балканских источника", "Carmen arvale", "Patriculae Pelesticae".

1906 - Рођен је италијански филмски режисер Лукино Висконти, један од зачетника неореализма. Филмови: "Опсесија", "Земља дрхти", "Сенсо", "Беле ноћи", "Роко и његова браћа", "Гепард", "Драге звезде Великог Медведа", "Затворени породични круг", "Сумрак богова", "Смрт у Венецији", "Невино". 1911 - Рођен је грчки писац Одисеј Алепуделис, познат као Одисеј Елити, добитник Нобелове награде за књижевност 1979. чију поезију одликује ретко лексичко богатство. Дела: збирке песама "Оријентације", "Клепсидре непознатог", "Достојно јест", "Јуначна и тужна песма за млађег поручника погинулог у Албанији", "Шест и једно кајање за небо", "Врховно сунце", "Монограм", есеји

"Отворена књига".

1917 - Велика Британија се Балфуровом декларацијом заложила за оснивање јеврејске државе у Палестини. Први суверен неке стране државе који је подржао декларацију о оснивању јеврејске државе био је српски краљ Петар I Карађорђевић.

1923- Умро је Стеван Алексић, један од највећих српских сликара. Студирао је у Минхену, а сликарску радионицу отворио је у родном Араду, у којем је рестаурирао иконе и слике на сводовима локалне српске цркве. Обновио је иконе и слике у црквама у Темишвару, Вуковару, Новом Саду, Модошу (сада Јаша Томић). Најзначајнији и најобимнији рад обавио је у Преображенској цркви у Панчеву: 32 иконе великог формата, три композиције из историје српске цркве и 44 медаљона светих.

1930 - Хаиле Селасије I крунисан је за цара (негус) Етиопије. 1938 - На основу "Прве бечке арбитраже" Хортијева Мађарска је запосела јужну Словачку, искористивши немачку окупацију тзв. Судета у Чешкој (и Моравској). 1944 - Централни комитет Бугарске радничке партије (комуниста) је у писму генералном секретару Комунистичке партије Југославије Јосипу Брозу признао кривицу због злочина од стране бугарских нацистичких окупатора у Југославији током Другог светског рата.

1945 - Погинуо је, несрећним случајем, народни херој Петар Драпшин, генерал, добровољац у Шпанском грађанском рату, један од организатора устанка у Херцеговини. Био је командант 12. дивизије, Шестог ударног корпуса и Четврте армије и Прве тенковске армије. Војничке способности је испољио нарочито у ослобађању Истре и Трста.

1950 - Умро је енглески писац ирског порекла Џорџ Бернард Шо, добитник Нобелове награде за књижевност 1925. Био је смео сатиричар и необично духовит литерата. У оштром али шаљивом тону приказивао је противречности британског друштва. Писао је и на политичке и економске теме. Био је познат као добар говорник и такође као позоришни и музички критичар. Дела: "Пигмалион", "Човек и натчовек", "Враћање Метузалеми", "Куће удовичке", "Света Ивана", "Мајор Барбара", "Кандида", "Занат госпође Ворн", "Лекар у недоумици", "Цезар и Клеопатра", збирка "Три позоришна комада за пуританце".

1953 - Пакистан је одлуком скупштине променио име у "Исламска република Пакистан".

1958 - Последњи британски војници напустили су Јордан.

1962 - Умро је српски писац и ботаничар Стеван Јаковљевић, професор Универзитета у Београду и ректор од 1945. до 1950. Завршио је Филозофски факултет у Београду. Као официр српске војске борио се у Првом светском рату, а у Другом светском рату био је у италијанским и немачким заробљеничким логорима. Књижевно име и популарност стекао је романом "Српска трилогија" који чине "Деветсто четрнаеста", "Под Крстом" и "Капија слободе". Остала дела: романи "Смена генерација", "Велика забуна", "Ликови у сенци", дела из ботанике "Студије о биљном свету Преспанског језера", "Макрофитска вегетација Охридског језера", "Систематика лековитог биља".

1964 - У Саудијској Арабији с престола је свргнут краљ Сауд, а краљем је проглашен принц Фејсал.

1976 - За председника САД изабран је кандидат Демократске странке Џими Картер.

1978 - Двојица совјетских космонаута с васионског брода "Саљут 6" вратила су се на Земљу, поставивши нов рекорд боравка у васиони - 139 дана и 14 часова.

1990 - Скупштина Мозамбика усвојила је нови устав којим је у тој афричкој земљи успостављена вишепартијска демократија. 1994 - Више од 430 људи погинуло је на југу Египта у пожару после експлозије великог складишта нафте.

1995 - Бивши министар одбране Јужне Африке Магнус Малан и 10 пензионисаних виших официра ухапшено је пошто су оптужени за више убистава у време режима апартхејда.

1998 - Ураган "Мич" утихнуо је после седмице током које је изазвао огромна разарања у Централној Америци и смрт најмање 9.000 људи, највише у Хондурасу и Гватемали.

2003 - Свештеник америчке епископалне цркве Кенон Џин Робинсон постављен је на дужност епископа иако се јавно изјаснио као хомосексуалац. **2004** - Умро је шеф државе Уједињених Арапских Емирата, шеик Зајед бин Султан ел Нахајан, који се налазио на челу Емирата од стицања независности од Британије и формирања уније 1971. Заслужан је за развој своје земље и њено трансформисање у светски финансијски и банкарски центар.

2004 - Тео ван Гог, холандски филмски и књижевни стваралац, убијен је у Амстердаму, два месеца после приказивања на холандској телевизији његовог краткометражног филма "Потчињеност" на тему положаја жена у муслиманским земљама. Ван Гог је аутор око 20 филмова и три књиге. **2005** - У експлозији аутомобила-бомбе у близини џамије у ирачком граду Мусајибу погинуло је 29 особа, а 62 су повређене. **2006** - Републичка изборна комисија је прогласила коначне резултате референдума о потврђивању новог устава Србије, према којима је на референдум изашло 54,91 одсто или 3.645.517 бирача. За нови устав гласала су 3.521.724 бирача, односно 53,04 одсто.

2007 - Умро је Игор Мојсијев, руски кореограф, оснивач и доживотни руководилац Државног академског ансамбла народних игара. Од 1936. руководилац је ансамбла народних игара Народног театра и током шест деценија налазио се на његовом челу. Године 1943. године основао је прву у свету професионалну школу народних игара. Године 1966. у Москви је основао Кореографски концертни ансамбл (сада Московски театар класичног балета). Носилац је бројних награда, међу којима су и три Ордена Лењина. УНЕСКО му је доделио медаљу Моцарта.

2008 - Умро је Боривоје Бора Ивковић, дугогодишњи председник Бицикличког савеза Србије и директор бицикличке трке "Кроз Србију". На челу Бицикличког савеза Србије Ивковић се налазио од 1963. до 1973. Обновио је 1963. трку "Кроз Србију" која је вожена два пута пре Другог светског рата, 1939. и 1940. Почасни председник Бицикличког савеза Србије постао је 2002.

(РТВ)